

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 218/05-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. augusta 2005 predbežne prerokoval sťažnosť A. S., D., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 19. ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997 o zvýšení výživného, rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004 o zamietnutí návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti, rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 369/04, obžalobou Okresnej prokuratúry v Nových Zámkoch sp. zn. 2 Pv 825/03 z 12. apríla 2005, trestným rozkazom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 2 T 57/05 z 15. apríla 2005, rozhodnutím Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 6 E 343/04 z 30. mája 2005 o nariadení výkonu rozhodnutia, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2005 doručená sťažnosť A. S., D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho

základného práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997 o zvýšení výživného, rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004 o zamietnutí návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti, rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 369/04, obžalobou Okresnej prokuratúry v Nových Zámkoch (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 2 Pv 825/03 z 12. apríla 2005, trestným rozkazom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 2 T 57/05 z 15. apríla 2005, rozhodnutím Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 6 E 343/04 z 30. mája 2005 o nariadení výkonu rozhodnutia.

Podaniami z 22. júna 2005 a z 20. júla 2005 sťažovateľ doplnil sťažnosť o ďalšie dôkazy vzťahujúce sa na jeho civilnú aj trestnú vec.

Porušenie svojich označených práv vidí sťažovateľ v nasledovnom, ním do istej miery ťažko zrozumiteľne opísanom skutkovom stave.

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997 bol sťažovateľ zaviazaný prispievať na výživu svojich, v tom čase maloletých detí, a to sumou 1 300 Sk mesačne na dcéru A. a sumou 1 200 Sk mesačne na syna A., do rúk matky A. R.

Vo veci návrhu matky z 13. augusta 2003 na zvýšenie výživného voči A. R. a návrhu sťažovateľa z 8. septembra 2003 na zrušenie vyživovacej povinnosti k obidvom deťom z dôvodu nadobudnutia plnoletosti a schopnosti samostatne sa živiť Okresný súd Bratislava I rozsudkom č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004 rozhodol tak, že zamietol návrh sťažovateľa ako otca na zrušenie vyživovacej povinnosti, zvýšil jeho vyživovaciú povinnosť voči A. R. z 1 200 Sk na 2 500 Sk mesačne a zaviazal ho uhradiť zaostalé výživné za obdobie od 1. septembra 2003 do 30. júna 2004 v sume 13 000 Sk.

Sťažovateľ argumentujúc tým, že dcéra A. je zamestnaná od 1. septembra 2003 a syn A. od 1. septembra 2004, podal voči predmetnému rozsudku Okresného súdu Bratislava I odvolanie, ktorým sa domáhal rozhodnutia o zrušení vyživovacej povinnosti.

Podľa sťažovateľa Okresný súd Bratislava I rozhodnutím o zvýšení výživného na syna A. a zamietnutím jeho návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti porušil jeho základné práva, keď tento súd rozhodol o úprave práv a povinností po nadobudnutí plnoletosti oprávneného bez jeho návrhu (návrh podala matka A. R.). Navyše sťažovateľ tvrdí, že o návrhu matky A. R. na zvýšenie vyživovacej povinnosti z 13. augusta 2003 sa dozvedel až zo samotného rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004.

Sťažnosť sťažovateľa smeruje aj proti krajskému súdu, ktorý rozsudkom sp. zn. 11 CoP 369/04 z 31. mája 2005 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I v časti zvýšenia vyživovacej povinnosti a v časti zročného výživného, v časti návrhu sťažovateľa na zrušenie vyživovacej povinnosti k plnoletému synovi A. zmenil rozsudok prvostupňového súdu tak, že jeho vyživovaciu povinnosť k plnoletému synovi zrušil počnúc 1. septembrom 2004.

Ďalej sťažovateľ uviedol, že na základe uznesenia Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nových Zámkoch (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ČVS:ORP-390/1-OSV-NZ-2004 z 27. januára 2005, je trestne stíhaný pre skutok právne kvalifikovaný ako zanedbanie povinnej výživy podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona z dôvodu, že neplnením vyživovacej povinnosti, na ktorú ho zaviazal Okresný súd Bratislava I vyššie uvedeným rozsudkom č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997, mu vznikol dlh na výživnom za obdobie od 1. augusta 1998 do 31. augusta 2004 vo výške 135 500 Sk.

Prokurátorka okresnej prokuratúry uznesením sp. zn. 2 Pv 225/03 zo 16. februára 2005 zamietla sťažnosť sťažovateľa proti vyššie uvedenému uzneseniu okresného riaditeľstva ako nedôvodnú.

Dňa 12. apríla 2005 okresná prokuratúra podala voči sťažovateľovi na Okresnom súde Nové Zámky obžalobu pod sp. zn. 2 Pv 825/03 pre trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 213 ods. Trestného zákona.

V nadväznosti na to Okresný súd Nové Zámky v uvedenej trestnej veci vydal 15. apríla 2005 trestný rozkaz sp. zn. 2 T 57/05, ktorým uznal sťažovateľa vinným z trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona a uložil mu podmienený trest odňatia slobody na 6 mesiacov so skúšobnou dobou v trvaní 2 rokov, zároveň mu uložil v skúšobnej dobe splatiť dlžné výživné a priebežne plniť vyživovaciu povinnosť.

Sťažovateľ tomuto súdu vytýka jeho nedôvodné rozhodnutie, pretože časť dlžného výživného od 1. augusta 1998 do 15. marca 1999 uhradil (čo preukazoval zaplatenými poštovými poukázkami) a od marca 1999 až dodnes podľa jeho tvrdenia je občanom v hmotnej núdzi a poberateľom dávok sociálnej pomoci. Podľa sťažovateľa prostriedkami trestného práva ho nemožno nútiť, aby z výšky štátom poskytnutého príspevku uhrádzal výživné na deti. Preto jeho konanie má len nepatrný stupeň spoločenskej nebezpečnosti a nevykazuje znaky trestného činu.

V uvedenom postupe Okresného súdu Nové Zámky tak vidí sťažovateľ porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy. V predvolaní Okresného súdu Nové Zámky zo 7. júna 2005 na hlavné pojednávanie ako obžalovaného vidí obmedzovanie osobnej slobody a základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy.

V neposlednom rade sťažovateľ namieta tú skutočnosť, že až na základe kontroly trvania podmienok hmotnej núdze Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v N., z výpisu z listu vlastníctva č. 31 vedeného na Katastrálnom úrade, Správe katastra N., sa dozvedel o nariadení výkonu rozhodnutia predajom nehnuteľností v bezpodielovom spoluvlastníctve na uspokojenie pohľadávky A. a A. R. (jeho detí) pre zameškané výživné, a to na základe rozhodnutia Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 6 E 343/04 z 30. mája 2005.

Sťažovateľ na základe uvedeného žiada ústavný súd, aby porušenie jeho základných práv a slobôd orgánom verejnej moci v zmysle právoplatného rozsudku Okresného súdu

Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997 a rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004 z úradnej moci odstránil, taktiež žiada náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I vo výške 5 miliónov Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Skúmal pritom, či spĺňa všeobecné a osobitné náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta neopodstatnenosť zásahu do jeho osobnosti, do súkromného a rodinného života postupom súdov a prokuratúry a v ich rozhodnutiach vidí v prvom rade porušenie čl. 19. ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy. Predovšetkým namieta zvýšenie výživného rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997, zamietnutie návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004, potvrdeným rozsudkom odvolacieho krajského súdu sp. zn. 11 CoP 369/04 z 31. mája 2005, neoprávnené nariadenie obžaloby voči jeho osobe okresnou prokuratúrou sp. zn.

2 P v 825/03 z 12. apríla 2005, neoprávnené odsúdenie bez pojednávania trestným rozkazom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 2 T 57/05 z 15. apríla 2005, neoprávnené nariadený výkon rozhodnutia uznesením Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 6 E 343/04 z 30. mája 2005.

Ústavný súd v okolnostiach prípadu konštatuje, že podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (pozri napr. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd zistil, že sťažnosť sťažovateľa týkajúca sa rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997 o zvýšení výživného na maloleté deti je podaná oneskorene.

V okolnostiach prípadu je zjavné, že napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava I nadobudol právoplatnosť skôr, ako dva mesiace pred 3. májom 2005, keď sa sťažovateľ obrátil na ústavný súd. Vyplýva to zo sťažovateľom tvrdeného a na doloženej fotokópii predmetného rozhodnutia vyznačenej právoplatnosti, ktorým bol 10. október 1997.

Preto je sťažnosť namietajúca porušenie sťažovateľových základných práv rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-63 zo 4. septembra 1997 podaná oneskorene.

V rámci predbežného prerokovania časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal ochrany svojich označených základných práv rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 z 8. júla 2004, ústavný súd prihliadol na to, že ochranu uvedeným základným právam už poskytnú všeobecné súdy v civilnom procese.

Z pripojeného rozsudku okresného súdu totiž vyplynulo, že voči nemu možno podať odvolanie a v spise sa nachádzajúci rozsudok krajského súdu sp. zn. 11 CoP 369/04 z 31. mája 2005 potvrdzuje, že sťažovateľ túto možnosť aj využil. Sťažovateľ mal preto v systéme všeobecného súdnictva proti namietanému porušeniu základných práv k dispozícii účinný prostriedok nápravy (odvolanie podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku), ktorý využil, hoci mu bolo vyhovené len v časti zrušenia vyživovacej povinnosti k plnoletému A. počnúc 1. septembrom 2004. Krajský súd v odvolacom konaní rozsudkom sp. zn. 11 CoP 369/04 z 31. mája 2005 totiž rozsudok súdu prvého stupňa v časti zvýšenej vyživovacej povinnosti a v časti zročného výživného potvrdil. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. P 73/92-314 nadobudol právoplatnosť 6. júla 2005.

Úlohou ústavného súdu nie je naprávať prípadné skutkové a právne omyly všeobecných súdov. O nezrušení sťažovateľovej vyživovacej povinnosti rozhodol okresný súd z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje a umožňuje Občiansky súdny poriadok. Ústavný súd nepokladá v okolnostiach prípadu za primerané prehodnotiť skutkový stav (majetkové pomery sťažovateľa) ustálený Okresným súdom Bratislava I a potvrdený odvolacím krajským súdom. Sťažovateľ nemá zaručené právo, aby všeobecný súd akceptoval jeho názor na rozsah, spôsob a postup zisťovania skutkového stavu (v okolnostiach prípadu majetkových pomerov). Pri rozhodovaní v takejto citlivej veci súd zohľadňuje všetky jemu úradne známe skutočnosti o majetkových a zvlášť príjmových pomeroch. Preto v okolnostiach prípadu ústavný súd konštatuje, že uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu sp. zn. 11 CoP 369/04 z 31. mája 2005 nie je zjavne svojvoľné a že navyše medzi sťažovateľom namietaným konaním odvolacieho súdu a tvrdým porušením práv sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a dobrého mena, ako aj práva na ochranu proti neoprávnenému zasahovaniu do súkromného a rodinného života, garantovaných čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy nie je príčinná súvislosť, čo znamená aj zjavnú neopodstatnenosť tejto časti sťažnosti sťažovateľa.

Ústavný súd taktiež konštatuje, že aj pokiaľ ide o obžalobu okresnej prokuratúry podanú voči sťažovateľovi, vydaný trestný rozkaz sp. zn. 2 T 57/05 z 15. apríla 2005, ale aj uznesenie Okresného súdu Nové Zámky o nariadení výkonu rozhodnutia sp. zn. 6 E 343/04

z 30. mája 2005, sťažovateľ mal aj v týchto prípadoch na ochranu svojich základných práv, ktorých porušenie namietal predmetnou sťažnosťou, účinné a dostupné právne prostriedky nápravy. Ak sťažovateľ tvrdil, že okresná prokuratúra neoprávnene podala obžalobu voči jeho osobe (lebo časť zmeškaného výživného uhradil, pričom zostatok neuhradil z dôvodu stavu jeho úradmi potvrdenej hmotnej núdze) a okresný súd ho neoprávnene trestným rozkazom odsúdil, tento argument mohol predniesť v rámci trestného konania, zvlášť pred príslušným všeobecným súdom v rámci svojej obhajoby. Túto možnosť napokon sťažovateľ stále má, pretože na základe ním podaného odporu voči trestnému rozkazu Okresný súd Nové Zámky nariadil pojednávanie a rozsudkom sp. zn. 2 T 57/05 z 1. júla 2005 uznal sťažovateľa vinným zo skutku jemu kladenému za vinu. Sťažovateľ ešte na pojednávaní 1. júla 2005 po vysvetlení významu rozsudku a poučení o opravných prostriedkoch súdom vyslovil, že podáva odvolanie proti predmetnému rozsudku. Z uvedeného dôvodu bude naďalej vecou všeobecného súdu, prípadne ďalších orgánov činných v trestnom konaní, aby posúdili obrannú argumentáciu sťažovateľa a vyvodili z nej závery.

Podobne sťažovateľ podal sťažnosť ústavnému súdu v čase, keď aj vo veci výkonu rozhodnutia na návrh oprávnených A. a A. R. pre dlžné výživné ešte rozhodovali všeobecné súdy. Tie na základe účinných právnych prostriedkov nápravy dostupných sťažovateľovi môžu a musia poskytovať ochranu základným procesným právam účastníka súdneho konania. Ústavný súd totiž na základe vyžiadaných informácií z Okresného súdu Nové Zámky zistil, že voči uzneseniu súdu sp. zn. 6 E 343/04 z 30. mája 2005, ktorým tento súd nariadil výkon rozhodnutia predajom nehnuteľností patriacich povinnému, bolo prípustné odvolanie, ktoré aj sťažovateľ 7. júna 2005 podal. O podanom odvolaní bude rozhodovať všeobecný súd v odvolacom konaní, čo je okolnosť, ktorá vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu, podobne ako vo vyššie uvedenom trestnom konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 57/05.

Ústavný súd pripomína, že nie je oprávnený a povinný poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom dovoľenými vlastnými a Občianskym súdnym poriadkom, ako aj Trestným poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi, najmä využitím riadnych opravných prostriedkov (podobne napr. I. ÚS 85/97, II. ÚS 35/02, II. ÚS 78/02).

Ak existuje taký všeobecný súd, ktorý v súlade so všeobecnou právomocou podľa čl. 142 ods. 1 ústavy má aj zákonom vymedzenú právomoc konať o ochrane konkrétneho základného práva alebo slobody, ústavný súd nie je zásadne oprávnený prijať sťažnosť v tejto časti na ďalšie konanie. Prijatiu takejto sťažnosti bráni princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 54/02). Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol ako celok už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 zákona o ústavnom súde, z uvedeného dôvodu ani nevyzýval sťažovateľa na odstránenie iných nedostatkov podania (nepresne a nedostatočne formulovaný petit, nezastupovanie advokátom).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. augusta 2005